

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.II.20.018/2019/12. szám (mögötte a Pf.II.20.038/2020/8. sz. ítélet)

A Szegedi Ítéltábla a dr. Csitos Eszter ügyvéd által képviselt felperesnek - akinek pernyertessége előmozdítása érdekében a dr. Csitos Eszter ügyvéd által képviselt (.....) lakos és (...) lakos felperesi beavatkozóként perbe léptek - a Kardos, Pető, Töröcsik Társas Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Töröcsik Tamás) által képviselt I. r. és II. r., valamint a III. r. alperesek ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Kecskeméti Törvényszék 2018. november 26. napján kelt 4.P.22.099/2017/21. számú ítélete ellen a felperes részéről 23. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

r é s z í t é l e t e t:

Az elsőfokú bíróság ítéletének a szerződés létre nem jöttének megállapítására, továbbá az 1996. évi CXII. tv. 213. § (1) bekezdés a), b), d) és e) pontjában meghatározott tartalmi elemek hiánya, valamint az árfolyamkockázat viselésével kapcsolatos rendelkezései érvénytelenségének megállapítására alapított keresetet elutasító rendelkezését helybenhagyja.

A részítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

A felperes - a zálogkötelezettekkel együtt - 2005. október 4. napján - az alperesek által rendszeresített formanyomtatványok kitöltésével - az I. és II. r. alpereseknél kölcsönkérelmet terjesztett elő, amely szerint lakásvásárlás céljából svájci frank alapú, forintban folyósítandó, 7 200 000 Ft összegű kölcsönt kívánt felvenni 20 éves futamidőre. A kölcsönigénylés benyújtásával egyidejűleg aláírta az alperesek által készített, a deviza alapú kölcsönügylet kockázatairól szóló tájékoztatást tartalmazó, ún. kockázatfeltáró nyilatkozatot. Ebben kijelentette, tudomásul veszi, hogy a kölcsönszerződésben rögzített deviza árfolyama napról-napra változik (euró esetén meghatározott +/- 15 %-ban, svájci frank esetében pedig bármilyen irányban és bármilyen mértékben), ezért az esedékesség napján megfizetendő törlesztőrészlet forint összege előre nem állapítható meg és ha a folyósítás napján érvényes árfolyamhoz képest a forint árfolyama gyengül, a devizában megállapított törlesztőrészletek forintban megfizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet. Kijelentette, az árfolyamváltozásból eredő kockázat jellegét megértette, a felmerülő kockázatot viseli.

Ezt követően a felperes mint adós, továbbá az I., II. r. alperesek mint hitelezők 2005. november 9. napján közjegyzői okiratba foglalt „Devizában nyilvántartott lakáshitel kölcsönszerződés"-t kötöttek a felperes által megvásárolni kívánt **(település neve) (ingatlan hrsz.-a)**. hrsz.-ú lakóingatlan vételárának finanszírozása céljából. Ebben az I. és II. r. alperes a szerződés I.2. pontja szerint 7 200 000 Ft kölcsön folyósítását vállalta.

A felek az üzleti kamat szerződéskötéskori mértékét a szerződés II.1. pontja szerint 2,49 %-ban, az induló teljes hiteldíjmutatót 6,08 %-ban, a kezelési költséget a közjegyzői okirat aláírásának időpontjában (II.2. pont) 3 %-ban jelölték meg azzal, hogy a kamatot és a kezelési költséget magába foglaló hiteldíjat az alperesek jogosultak egyoldalúan megváltoztatni a kölcsönszerződés fennállása alatt.

Rögzítették továbbá, hogy a kölcsön összegének devizában való megállapítása a folyósítás napján érvényes a bank által alkalmazott deviza vételi árfolyamon történik, amelyről az adósokat a hitelezők a folyósítási értesítő megküldésével tájékoztatják. A kölcsön futamidejét 240 hónapban határozták meg a törlesztőrészek számával egyezően. Megállapodtak abban, hogy a futamidő első 53 hónapjára haladékot, azaz türelmi időt biztosítanak, amely alatt az adós csak a hiteldíjat (kamatt, kezelési költség) kell fizetnie, a türelmi idő lejártát követően pedig a hátralévő futamidő alatt egyenletes törlesztéssel köteles teljesíteni és az egyes, devizában megállapított törlesztőrészek fizetendő forint összegét a bank az általa alkalmazott, az esedékesség napját megelőző napon érvényes deviza eladási árfolyam alapján határozza meg.

Megállapodtak arról is, hogy a közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződés alapján az adós terhére mindenkor fennálló kölcsön- és járuléktartozás tekintetében annak közokirati tanúsításaként az adós a hitelezőnél vezetett számlái és a hitelezők vonatkozó bizonylatai alapján készített közjegyzői ténytanúsítványt fogadják el (III. pont).

A kölcsön biztosítékaul a felperes tulajdonát képező **(település neve) (ingatlan hrsz.-a)**. hrsz.-ú ingatlanra jelzálogjog került bejegyzésre, majd a felperes pernyertessége előmozdítása érdekében beavatkozó szülei, mint zálogkötelezettek biztosítékaul ajánlották fel a tulajdonukat képező **(szülői ingatlan hrsz.-a)**-ú ingatlant.

Az adós és a zálogkötelezettek kijelentették, tudomással bírnak arról, hogy a szerződés futamideje alatt a folyósítás napján érvényes, a bank által alkalmazott forint/deviza árfolyamhoz képest a forint árfolyamának gyengülése esetén a devizában megállapított törlesztőrészek forintban megfizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet. Tudomásul veszik, hogy ezen kockázat vagyoni kihatását teljes mértékben ők viselik. Az adós kijelentette, hogy az árfolyamkockázatból adódó veszteség lehetőségét gondos megfontolás tárgyává tette és fizetőképességének megfelelően mérlegelte.

A peres felek megállapodtak abban, hogy a hitelezőnek és zálogjogosultnak az e közjegyzői okirat szerinti kölcsönszerződés, valamint a jelzálogjog fennállása alatt hatályos mindenkor általános üzletszabályzatát és a devizában nyilvántartott lakáscélú és jelzálog típusú konzorciális **(bank neve)** hitelekéről szóló üzletszabályzatát, valamint az **(bank neve)** lakáshitelek, kamat, díj, jutalék és költségtételeiről szóló hirdetményében foglaltakat kifejezetten a kölcsön jogviszony és a jelzálogjog viszony részévé teszik (V.4. pont 14., 15., 16. bekezdés).

A hitelezők a 2016. január 14-én kelt engedményezési értesítő és teljesítési utasítás elnevezésű okirattal tájékoztatták a felperest, hogy a követelés összege 2016. január 14. napján 5 669 604 Ft, amelyet, annak a múltban felmerült és a jövőben esedékessé váló kamataival, járulékaival és biztosítékaival együtt a III. r. alperes engedményesre adásvétel jogcímén átruházták.

A felperes kereseti kérelmében elsődlegesen a szerződés létre nem jöttének megállapítását kérte, egyrészt arra hivatkozva, hogy a szerződés lényeges tartalmi elemeiben, így a kölcsön, a törlesztőrészek összegében és a szerződés deviza alapúságában a felek között nem jött létre konszenzus.

Másodlagos keresete a szerződés érvénytelenségének megállapítására irányult arra figyelemmel, hogy a szerződés nem tartalmazza a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi

CXII. tv. (a továbbiakban: Hpt.) 213. § (1) bekezdés a), b), d) és e) pontjában részletezett tartalmi elemeket.

Harmadsorban a szerződés kezelési költségre vonatkozó II.2. pontja, a III. pont ún. ténytanúsítvánnyal kapcsolatos rendelkezése, valamint az árfolyamváltozásból eredő fizetési kötelezettséget rá telepítő általános szerződési feltételek (V.4.) tisztességtelenségének a megállapítását kérte. Érvelése szerint sem a kölcsön összege, sem a törlesztőrészletek összege nem kiszámítható a folyósítás napjára vonatkozóan, a THM pedig hibás, miután abban a jogalkotó által már érvénytelennek nyilvánított árfolyamrés is felszámításra kerül. Érvelése szerint a kezelési költség fizetését előíró szerződési feltétel azért tisztességtelen, mert ezáltal az alperesek a szerződéshez kapcsolódó kötelezettségeiket kívánják a fogyasztóra áthárítani, a ténytanúsítványra vonatkozó rendelkezés pedig azért, mert az egyoldalúan az alpereseket jogosítja fel a teljesítés szerződésszerűségének megítélésére. Az árfolyamváltozásból eredő többletfizetési kötelezettséget megállapító kikötések tisztességtelenségét arra alapította, hogy az alperesi kockázat feltárás nem felel meg az Európai Unió bírósága (a továbbiakban: EUB) ítéleteiben meghatározott követelményeknek.

A szerződés teljes érvénytelensége jogkövetkezményeként részítélettel kérte a szerződés érvényessé nyilvánítását, a peres felek közötti elszámolást, míg részleges érvénytelenség esetében annak megállapítását, hogy az érvénytelen kikötések ex tunc hatállyal nem kötik a peres feleket. A teljes futamidőre tisztességtelenül felszámított kezelési költség összegét 4 385 144 Ft-ban határozta meg.

Az I-II. r. alperesek érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Vitatták, hogy a szerződés a felperes által felhozott bármely okból érvénytelen lenne. Álláspontjuk szerint a szerződés tartalmazza az annak létrejöttéhez szükséges valamennyi lényeges tartalmi elemet, megfelel a Hpt. 213. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezéseknek. Kiemelték, nem szükséges, hogy a kölcsönadott folyósított összeg, illetve törlesztőrészletek összege tételesen szerepeljen a szerződésben, elegendő, ha azok kiszámítható módon vannak meghatározva. Hangsúlyozták, a felperes részére a szerződéskötést megelőzően felajánlott kölcsöntermékek közül a felperes a devizában nyilvántartott jelzálog típusú hitelt választotta, annak lényegével tisztában volt, az ügylet árfolyamkockázatáról teljes körű, részletes és világos felvilágosítást kapott. Hangsúlyozták, a szerződésben megjelölésre került a kölcsön összege, a törlesztőrészletek induló összege, továbbá a teljes hiteldíjmutató. Kifejtették, a kezelési költség a banki adminisztrációért felszámított kamat jellegű költségátalány, a ténytanúsítványra vonatkozó rendelkezés pedig megfelel az 1/2018. Gazdasági Elvi Határozatban foglaltaknak, az a bizonyítási terhet nem változtatja meg hátrányosan a fogyasztó számára és nem korlátozza a jogszabályon alapuló igényérvényesítési lehetőségét sem.

A III. r. alperes érdemi ellenkérelmet nem terjesztett elő.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította, kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az I., II. r. alperesek részére egyetemlegesen 60 000 Ft perköltséget, míg az államnak külön felhívásra 432 000 Ft eljárási illetéket. Határozatának indokolásában kifejtette, a kölcsönszerződés megkötését megelőzően a felperes ingatlanközvetítőt bízott meg a számára legmegfelelőbb kölcsöntípus kiválasztására, a hitelkérelemben kifejezetten a svájci frank devizanemet jelölte meg, ami alapján egyértelmű volt, hogy CHF alapú kölcsönszerződést kíván kötni. Ezen okiratok, valamint a kölcsönszerződést rögzítő közjegyzői okirat tartalmát vizsgálva arra a következtetésre jutott, hogy a felek megállapodtak a szerződés létrejöttéhez szükséges lényeges feltételekben, rögzítették a kölcsön összegét, a törlesztőrészletek induló összegét, számát, a kölcsön kamatát, a THM mértékét, a visszafizetés feltételeit, a folyósított forint kölcsön folyósításkor érvényes deviza ellenértékét, a

kölcsön biztosítékait, emellett a felperes szükséges, érthető és világos tájékoztatást kapott az ügylet árfolyamkockázatát illetően, tisztában volt annak a fizetési kötelezettségére vonatkozó hatásairól is. Részletesen kifejtett érvei alapján nem ítélte hiányosnak, ezáltal érvénytelennek a szerződést a Hpt. 213. § (1) bekezdés a), b), d) és e) pontjaiban foglaltak alapján. Kiemelte, a kölcsön összege meghatározható volt devizában azzal, hogy az adósnak a kölcsönt a devizának megfelelő forint összegben kellett visszafizetnie az aktuális eladási árfolyam figyelembevételével. Elegendőnek ítélte, ha a folyósított összeg és a törlesztőrészletek a szerződés adatai alapján kiszámíthatóak, amely követelménynek a perbeli szerződés megfelel, azaz a szerződés tárgya, illetve törlesztőrészletek összege egyaránt meghatározásra került.

A felperesnek a kockázatfeltáró nyilatkozat, a kezelési költségre vonatkozó megállapodás, továbbá a ténytanúsítvány elfogadására vonatkozó kikötés tisztességtelensége tekintetében kiemelte, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. tv. (továbbiakban: 1959-es Ptk.) 209. § (1) bekezdése szerint a felperes e kikötéseket megtámadhatta, megtámadási jogát azonban az 1959-es Ptk. 236. § (1) bekezdésében rögzített határidőn túl gyakorolta, az a 236. § (2) bekezdése szerint lejárt. Ennek ellenére érdemben vizsgálta e szerződési feltételek tisztességtelenségét. Kifejtette, a kezelési költségre vonatkozó feltétel az ellenszolgáltatást meghatározó szerződési kikötés, s miután az egyértelműen, mindkét fél számára érthetően került megszövegezésre, ezért annak tisztességtelensége nem vizsgálható, illetve nem is állapítható meg.

A közjegyzői okirat III. pontjában foglalt ténytanúsítvánnyal kapcsolatos rendelkezését sem tekintette tisztességtelennek, mert az nem minősül joghatályos tartozáselismerő nyilatkozatnak, így a bizonyítási terhet a fogyasztó számára hátrányosan nem változtatja meg és nem is korlátozza a jogszabályon alapuló igényérvényesítési lehetőségét. Az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatást illetően kiemelte, az megfelel a Kúria 2/2014. és 6/2013. PJE határozataiban foglalt követelményeknek, az alapján mind a felperes, mind a zálogkötelezettek egyértelmű, világos és érthető tájékoztatást kaptak az ügylet árfolyamkockázatáról, továbbá arról, hogy ez korlátozás nélkül kizárólag őket terheli.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben elsődlegesen annak megváltoztatásával a keresetének helyt adó döntés meghozatalát kérte. Fenntartotta valamennyi, az elsőfokú eljárásban előadott hivatkozását. Másodlagos fellebbezése az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítására irányult. Álláspontja szerint az elsőfokú ítélet téves jogértelmezésen alapul, indokolása pedig hiányos. Sérelmezte az uniós jog alkalmazásának hiányát, továbbá, hogy az elsőfokú bíróság a mellőzésnek megfelelő indokát nem adta. A szerződés létre nem jötte körében kiemelte, a szerződéskötésnél alkalmazott alperesi üzletszabályzatok tekintetében azt kifogásolta, hogy amennyiben ezek a szerződéssel kapcsolatos lényeges elemeket tartalmaznak, úgy azokat akkor is egyedileg kellett volna megtárgyalni, ha külön dokumentumban szerepelnek. Álláspontjának alátámasztására hivatkozott az EUB C-42/15. számú ítéletére, valamint a 87/102/EGK. irányelv rendelkezéseire.

Kifejtette, a 93/13. EGK irányelv 6. cikk (1) bekezdése alapján 2006. március 1. napjával került az 1959-es Ptk.-ba beiktatásra a 209/A. § (2) bekezdése, ami a perbeli szerződés megkötése időpontjában is irányadó, így a tisztességtelen általános szerződési feltételek semmisnek tekintendők. Ellentmondásosnak ítélte, hogy az elsőfokú bíróság a megtámadási határidő elkészttségére hivatkozott, ennek ellenére mégis érdemben vizsgálta a felperes által hivatkozott szerződési feltételek tisztességtelenségét. E tekintetben fenntartotta az elsőfokú eljárás során kifejtett érveit.

Állította, hogy az elsőfokú bíróság a közösségi jogot, továbbá az EUB döntéseit figyelmen kívül hagyta, ezzel megsértette az Alaptörvény rendelkezéseit, ezáltal sérült a felperes tisztességes eljáráshoz való joga. Lényegesnek ítélte, hogy amennyiben a közösségi jog a jogegységi határozattal

ellentétes, úgy a nemzeti bíróság köteles a jogegységi határozatot mellőzni és döntését a közösségi jogi szabályok alapján meghozni. Ezt támasztja alá az EUB C-118/17. számú ítélete is. A szerződés teljes, illetve részleges érvénytelensége esetére a szerződés érvényessé nyilvánítását kérte. A szerződés szerinti kölcsönösszeg és annak évi 2,49 %-os kamata figyelembe vételével a túlfizetését 601 245 Ft-ban határozta meg, kérte az alperesek kötelezését ennek megfizetésére. A szerződésnek az árfolyamkockázatról való tájékoztatás hiánya, nem világos, nem érthető megfogalmazása miatti részleges érvénytelensége esetén az alperesekkel szemben fennálló tartozását 1 141 225 Ft-ban kérte megállapítani, míg a kezelési költség tisztességtelensége esetén annak megállapítását kérte, hogy az alperesek által tisztességtelenül felszámított összeg 2 259 454 Ft.

Az alperesek fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. Fenntartották az elsőfokú eljárás során kifejtett jogi érveiket.

A fellebbezés **alaptalan.**

A felperes fellebbezése alapján az ítéletábrának mindenekelőtt a felperes másodlagos, az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére és az elsőfokú eljárás megismétlésére vonatkozó fellebbezési kérelme megalapozottságát kellett vizsgálnia. A felperes ezt a kérelmét - tartalmát tekintve - a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. tv. (továbbiakban: Pp.) 252. § (2) bekezdésére alapította. E rendelkezés alapján a másodfokú bíróság mérlegelésétől függően az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezheti - a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátaira tekintet nélkül - és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasíthatja, ha az elsőfokú bíróság olyan lényeges eljárási szabályt sértett, amely miatt szükséges a tárgyalás megismétlése, illetve kiegészítése. A felperes e körben az indokolási kötelezettség elmulasztására hivatkozott. Az elsőfokú bíróság a kereset tárgyává tett kérdések tekintetében jogi álláspontját kifejtette, indokolási kötelezettségének túlnyomórészt eleget tett, az ítéletből jogi érvelése, illetve álláspontja is megállapítható, bizonyos indokok részletesebb kifejtésének elmaradása azonban nem teszi indokolttá az ítélet hatályon kívül helyezését a Kúria 1/2014. (VI.30.) PK. vélemény 1. pontjában foglaltakra figyelemmel

A Pp. 252. § (3) bekezdésében foglaltak alkalmazhatósága körében kiemelendő, ennek alapján az elsőfokú ítélet megalapozatlansága miatt kerülhet sor a hatályon kívül helyezésre. Az ítélet pedig akkor megalapozatlan, ha a tényállás feltáratlan marad, a bíróság által megállapított tényállás irratellenes, okszerűtlen, vagy logikai ellentmondásokat tartalmaz és emiatt szükséges a bizonyítási eljárás nagy terjedelmű, vagy teljes megismétlése. A perbeli esetben azonban ez nem állapítható meg, az elsőfokú bíróság a már kifejtettek szerint a bizonyítást a szükséges mértékben lefolytatta, a tényállást a jogvita érdemi elbírálásához szükséges körben feltárta, további bizonyítás lefolytatására az érdemi döntés meghozatalához nem volt szükség. Önmagában az a körülmény, hogy a felperes az elsőfokú bíróság által felhozott indokokkal nem ért egyet, illetve kifogásolja a mérlegelési tevékenységét, a bíróság döntését nem teszi megalapozatlanná. Minderre tekintettel az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét érdemben felülbírálnak ítélte.

Az elsőfokú bíróság a jogvita érdemét érintő tényállást helyesen állapította meg, abból nagyobb részt helytálló jogi következtetésekre jutott, a per fő tárgyát érintő döntése tehát helytálló. A jogorvoslati kérelemben foglaltakra figyelemmel az ítéletábra az alábbiakat emeli ki.

A felperes a fellebbezési eljárás során is fenntartotta a szerződés létre nem jöttének megállapítására irányuló kereseti kérelmét, amelynek kapcsán az ítéletábra mindenekelőtt hangsúlyozza, megállapítási kereset előterjesztésére csak akkor kerülhet sor, ha annak eljárásjogi feltételei

fennállnak. A Pp. 123. §-a szerint megállapításnak van helye, ha a felperes jogainak az alperessel szemben való megóvása szükséges, és a felperes a jogviszony természeténél fogva, vagy a kötelezettség lejártának hiányában, vagy valamely más okból teljesítést nem követelhet. A jogszabályi feltételek konjunktívak, bármelyik hiánya kizárja a megállapítási kereset előterjesztésének a lehetőségét. Téves a felperesnek az az előadása, hogy a szerződés létre nem jöttéhez kapcsolódóan jogkövetkezmény alkalmazására nem kerülhet sor. Ennek ellentmond az az egyébként helyes hivatkozása, hogy a megbomlott vagyoni egyensúlyt a felek a jogalap nélküli gazdagodás szabályai szerint rendezhetik. A következetes bírói gyakorlat szerint ha valamely lényeges feltételben való megállapodás hiányában a szerződés nem tekinthető létrejöttnek, de a felek részéről történt teljesítés, a jogalap nélküli gazdagodás szabályai szerint kell elszámolni (BH1996. 163., BH2001. 168.), és ennek megfelelően az a fél, akinek rovására a másik fél vagyoni előnyhöz jutott, az 1959-es Ptk. 361. § (1) bekezdése alapján követelheti az előny visszatérítését, azaz előterjeszthet marasztalási (teljesítés iránti) keresetet. A rendelkezésre álló adatok alapján az nem állapítható meg, hogy a felperes kérhet-e teljesítést, a már hivatkozott jogalap nélküli gazdagodás szabályai szerinti elszámolást ugyanis nem készítette el, ilyen tartalmú kereseti kérelme nem volt. Egyértelműen megállapítható azonban az, hogy a megállapítási kereset további feltétele, azaz a felperes jogainak alperesekkel szembeni megóvásának szükségessége hiányzik. A felperes ugyanis az alperesek vele szembeni igényérvényesítése esetén védekezésként hivatkozhat a szerződés létre nem jöttére, a keresettel szemben védekezésként felhozható igény pedig nem érvényesíthető önálló megállapítási keresetként (BDT2009. 21.432/I.).

Mindennek azonban azért nincs jelentősége, mert ha a perben ez iránt kétség merül fel, a bíróságnak először - akár hivatalból is - a szerződés létrejöttéről, vagy létre nem jöttéről kell állást foglalnia [2/2010. (VI.28.) PK. vélemény 6.a) pontjához fűzött indokolás], amely kötelezettség a másodfokú bíróságot is terheli, ezért az ítéletábra a felperes e körben tett előadásait érdemben vizsgálta.

Arra helytállóan utalt a felperes, hogy a szerződés létrejöttéhez a feleknek a lényeges, valamint a bármelyikük által lényegesnek minősített kérdésekben való megállapodása szükséges [1959-es Ptk. 205. § (2) bekezdés)]. Téves viszont az az álláspontja, miszerint a perbeli szerződés azért nem tekinthető létrejöttnek, mivel nem állapodott meg az alperesekkel a lényeges feltételekben, így a kölcsön, illetve a törlesztőrészletek összegében és a deviza alapú elszámolásban. Visszterhes szerződés esetén mindenképpen lényeges tartalmi elem a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás meghatározása. A kölcsönszerződésnél - az 1959-es Ptk. 523. § (1) bekezdése szerint - a hitelező által nyújtott szolgáltatás a szerződésben meghatározott pénzösszeg adós rendelkezésére bocsátása, az adóst terhelő ellenszolgáltatás pedig a kölcsön összegének szerződés szerinti visszafizetése. Ennek megfelelően a kölcsönszerződés létrejöttéhez a feleknek meg kell állapodniuk a hitelező által folyósítandó kölcsön összegében, másrészt az adós visszafizetési kötelezettségében. A perbeli szerződés ennek a követelménynek megfelel: az egyedi szerződés rögzíti az alperesek által forintban folyósítandó kölcsön összegét, azt, hogy az a folyósításkor irányadó árfolyamon svájci frankra kerül átszámításra, tartalmazza továbbá a felperes visszafizetési kötelezettségét, azaz hogy a felperesnek a svájci frankban keletkezett tőketartozás után milyen mértékű kamatot és kezelési költséget kell fizetnie, és hogy a forintban teljesítendő törlesztései miként kerülnek átszámításra a svájci frankban nyilvántartott tőke- és járuléktartozásra. Az egyedi szerződés tartalmazza ugyan a kölcsön összegét, amely 7 200 000 Ft, rögzíti a törlesztőrészletek számát, az induló törlesztő részletek összegét (203 CHF) és az Üsz. VI.3. pontja alapján az is egyértelmű, hogy a deviza alapú hitel folyósítása forintban történik. Eszerint a bank a folyósított kölcsön deviza összegét a folyósítás napján érvényes, az **(bank neve)** Bank által alkalmazott deviza vételi árfolyamon határozza meg.

Téves a deviza alapúságban való megállapodás hiányával kapcsolatos felperesi előadás is. A deviza alapú kölcsön deviza szerződés, amelynek lényege, hogy a tartozás devizában van meghatározva (nyilvántartva), ugyanakkor a hitelező a kölcsönt forintban köteles folyósítani, az adós pedig

forintban köteles törleszteni (6/2013. PJE. határozat III. pont indokolás). A perbeli szerződés rendelkezéseiből a felek ilyen tartalmú megállapodása egyértelműen megállapítható. Az a felperesi állítás, hogy akarata nem irányult deviza alapú szerződés megkötésére, jelentőséggel nem bír, a szerződési jogban ugyanis az 1959-es Ptk. 207. § (1) bekezdéséből következően az ún. nyilatkozási elv az irányadó, így a szerződés létrejötte és tartalma szempontjából alapvetően nem a szerződő fél tényleges akaratának van meghatározó jelentősége, hanem annak, hogy milyen tartalmú akaratot juttat kifejezésre, illetve nyilvánít ki, mi az az akarat, amit a másik féllel közöl és ami ilyen formán a másik fél által felismerhető. A perbeli esetben a felek a szerződési akaratukat írásban kinyilvánították, illetve közölték a másik féllel: a felperes a szerződési ajánlatát tartalmazó kölcsönkérelem benyújtásával, az alperes pedig azzal, hogy a kérelem alapján elkészítette a szerződés írásba foglalt tervezetét. Miután az azt tartalmazó okiratot mindkét fél aláírta, ezzel kinyilvánította, hogy az abban rögzített tartalommal szerződést köt a másik féllel, ami egyben azt is jelenti, hogy a felek kifejezték a perbeli kölcsönszerződés megkötésére vonatkozó kölcsönös és egybehangzó akaratukat. Ha az így létrejött szerződés tartalma nem a felperes akaratát tükrözi, a kifejtettek alapján a szerződés létrejöttét nem érinti.

A perben nem volt vitatott, hogy az Üzletszabályzat és a Hirdetmény általános szerződési feltételeket tartalmaz, a felperes nem tette vitássá, hogy azokat megismerte, elfogadta, s azok „általánosságban” az egyedi szerződés részévé váltak. Érvelése szerint azonban, ha a szerződés lényeges tartalmi elemei az általános szerződési feltételek között kerülnek elhelyezésre, úgy szükséges azok egyedi megtárgyalása. Az általános szerződési feltétel lényegi tulajdonsága, hogy azt a felek egyedileg nem tárgyalják meg, annak tartalmát az egyik fél egyoldalúan, a másik fél közreműködése nélkül előre meghatározza (1959-es Ptk. 205/A. § (1) bekezdés), ennek ellenére a feltétel a szerződés részét képezi, feltéve, hogy alkalmazója lehetővé tette, hogy a másik fél annak tartalmát megismerje és azt a másik fél kifejezetten, vagy ráutaló magatartással elfogadta (1959-es Ptk. 205/B. § (1) bekezdés). E feltételek a perbeli esetben teljesülnek. Nincs olyan jogszabályi rendelkezés, amely kizárja a szerződés lényeges feltételeinek általános szerződési feltételben történő meghatározását. Ebből következően az üzletszabályzat és az abban foglalt általános szerződési feltételek - amelyek tartalmazhatnak lényeges szerződési feltételeket is - az egyedi szerződés részét képezik, a szerződés tartalmát az egyedi szerződésben foglaltak és az üzletszabályzatban rögzített kikötések együttesen alkotják, így az abban foglalt rendelkezéseket a maguk összességében kell figyelembe venni (BDT2014. 3107.).

A felperes fellebbezésében érveinek alátámasztására hivatkozott a 87/102 számú irányelv 4. cikkére. Az irányelv 2. cikk (1) bekezdés a) pontja szerint nem tartoznak az irányelv hatálya alá az olyan hitelszerződések, amelyeknek elsődleges célja egyebek mellett meglévő épület tulajdonjogának a megszerzése, ebből következően - miután a perbeli szerződés lakásvásárlás céljából létrejött kölcsönszerződés - a hivatkozott irányelv rendelkezései a jelen jogvitában nem vehetők figyelembe. Ugyancsak nem alkalmazható az EUB C-42/15. számú határozata sem, az ugyanis a 2008/48. EK irányelv 10. cikk (1) és (2) bekezdésének az értelmezéséről szól, a szerződéskötés időpontjában azonban ez az irányelv még nem volt hatályos, ezáltal az abban foglaltak a perbeli szerződésre nem terjednek ki, így az ítéletábra a felperes ezzel kapcsolatos érveit a továbbiakban nem vizsgálta.

Nem osztja az ítéletábra a felperes álláspontját a tekintetben sem, hogy a kölcsönösszeg és a törlesztőrészek meghatározásának hiánya miatt a szerződés ne felelne meg a Hpt. 213. § (1) bekezdés a) és e) pontjában foglalt követelményeknek. Téves ugyanis az a felperesi álláspont, hogy a kölcsön, a törlesztőrészek összege svájci frankban a szerződés rendelkezései alapján nem számítható ki.

Az egyedi szerződés egyértelműen rögzíti a kirovó pénznemet (CHF), a lerovó pénznemben, azaz forintban folyósítandó kölcsön összegét, és pontosan kiszámítható volt a folyósítás időpontjában annak a kirovó pénznemben meghatározható összege, ezáltal a felperes svájci frankban megjelenő tartozása és az induló havi törlesztőrészlet összege is, ezt a 2005. november 11. napján kelt folyósítási értesítő egyértelműen tartalmazza, eszerint a folyósított összeg 44 285, 89 CHF (7 200 000 Ft). Az induló havi törlesztőrészlet összege 202,60 CHF. Mindezt nem érinti, hogy a perbeli szerződés a kölcsön összegének a kirovó és a lerovó pénznem közötti átszámítása során kétnemű (vételi és eladási) árfolyam alkalmazását írta elő, a 2014. évi XXXVIII. tv. (DH1 tv.) viszont megdönthetetlen törvényi vélelmet állított fel a különmemű deviza árfolyamok egyedileg meg nem tárgyalt, illetve általános szerződési feltételkénti kikötésének és alkalmazásának a tisztességtelensége mellett, kimondva azok semmisségét. A törvény 3. § (2) bekezdése pedig úgy rendelkezett, hogy a semmisségük folytán „kihulló” rendelkezések helyébe mind a folyósítás, mind a törlesztés tekintetében a Magyar Nemzeti Bank hivatalos deviza árfolyamának alkalmazására irányuló rendelkezés lép a 3. § (3) bekezdésében meghatározott - jelen ügyben nem irányadó - kivételektől eltekintve. A perbeli szerződés tartalmát tehát a forintban meghatározott kölcsönösszeg CHF-re történő átszámítása során alkalmazandó árfolyam tekintetében a DH1 tv. 3. § (1) és (2) bekezdése ex tunc, azaz a szerződéskötés időpontjára visszamenő hatállyal módosította, amely módosított tartalom alapján a kölcsön CHF-re átszámított összege egyértelműen kiszámítható (a kölcsön forintban folyósított összege osztva a CHF folyósítás napján érvényes MNB hivatalos árfolyamával).

Ami a törlesztőrészletek kiszámíthatóságát illeti: a szerződés III.2. pontja a közjegyzői okirat aláírásának napján alkalmazott deviza eladási árfolyam figyelembevételével feltünteti a törlesztőrészlet svájci frankban meghatározott összegét (203 CHF) azzal, hogy az egyes törlesztőrészletek fizetendő forint összegét a bank az általa alkalmazott, az esedékesség napján megelőző napon érvényes deviza eladási árfolyam alapján határozza meg, az első törlesztőrészlet tekintetben pedig a folyósítás napján érvényes deviza eladási árfolyam az irányadó. A szerződés rendelkezéseiből kitűnik az is, hogy az így meghatározott törlesztőrészlet a futamidő első 53 hónapjára irányadó, s az a hiteldíjat (kamat, kezelési költség) tartalmazza. Tény, hogy az 54. hónaptól fizetendő részletek viszont egyik devizanemben sincsenek számszerűen meghatározva. Ez azonban a deviza alapú konstrukcióban történő elszámolás sajátosságaiból adódóan nem is lehetséges. Egyrészt ugyanis a lerovó és a kirovó pénznem egymáshoz viszonyított árfolyamának a szerződő felek egyike által sem befolyásolható folyamatos változása miatt - attól az esettől eltekintve, amikor a szerződéskötés és a kölcsön folyósításának az időpontja egybeesik - a szerződéskötéskor nem ismert, miként fog alakulni a folyósítás időpontjában az átszámítási árfolyam, így az sem tudott még ekkor a felek előtt, hogy a lerovó pénznemben megjelölt kölcsönösszeg kirovó pénznemre való átszámításának mi lesz a pontos eredménye. Másrészt a fix összegű törlesztések időszaka alatt bekövetkező árfolyamváltozások adatai sem ismertek a szerződéskötés időpontjában, következésképp az sem számítható ki előre, hogy az első 53 hónap alatt fix összegben teljesítendő részletek elszámolásának eredményeként az 54. hónap kezdetén mennyi lesz a felperes CHF-ben nyilvántartott tartozása, ennek hiányában pedig a további törlesztőrészletek sem határozhatók meg a szerződéskötés időpontjában. Ugyanakkor ez is kiszámítható a törlesztések összegének és az árfolyamváltozás adatainak figyelembe vételével. Ez kétségtelenül nem egyszerű feladat, leginkább számítógépes program segítségével végezhető el éppúgy, mint bármely banki konstrukcióban kötött és részletekben törlesztendő kölcsön havi törlesztőrészletének összege.

A felperes a szerződés Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontján alapuló semmisségét arra alapította, hogy a szerződésben feltüntetett éves százalékbán kifejezett teljes hiteldíjmutató nem valós a költségek

szerződésben való megjelölésének hiánya miatt, továbbá amiatt, hogy az alperes annak számítása során figyelembe vette az árfolyamrést, amelynek alkalmazása tisztességtelen.

A teljes hiteldíjmutató feltüntetésének célja, hogy az ügyfelek az egyes pénzügyi szolgáltatók ajánlatait összehasonlítva dönthessenek és a számukra legkedvezőbbet választhassák ki. Ha a teljes hiteldíjmutató nem az ügylet tényleges terheit mutatja, az nem eredményezi a szerződés semmisségét (BH. 2019.83.), hanem akarat hiányára hivatkozással a szerződés megtámadására adhat alapot [1959-es Ptk. 210. § § (1) és (4) bekezdés]. A felperes azonban erre alapítottnak a szerződést nem támadta meg. Megjegyzi az ítélet, hogy a jogalkotó megállapította az árfolyamrész alkalmazására vonatkozó szerződési feltételek tisztességtelenségét, így az, hogy ennek a tisztességtelensége folytán semmis rendelkezésnek a költségkihatását az alperesek nem vették figyelembe a THM meghatározásakor, nem eredményezheti a szerződés érvénytelenségét.

A felperes fenntartotta fellebbezésében, hogy a szerződés a Hpt. 213. § (1) bekezdés d) pontja alapján érvénytelen, mert az alperes számára egyoldalú szerződésmódosítási jogot biztosít. Az ezzel kapcsolatos kérdéseket a DH1. tv. véglegesen rendezte, így ezzel kapcsolatban további bíróság előtti igényérvényesítésre nincs lehetőség. Felperes álláspontjával ellentétben az árfolyam változásából fakadó többletfizetési kötelezettség nem a pénzintézet egyoldalú szerződésmódosítási jogának a következménye, hanem a szerződéses konstrukció sajátossága.

Osztja az ítélet, hogy a felperes álláspontját a tekintetben, hogy nincs akadálya az árfolyamkockázatot fogyasztóra hárító általános szerződési feltételek tisztességtelensége vizsgálatának. Az 1959-es Ptk. szerződéskötéskor hatályos 209. § (1) bekezdése a tisztességtelen általános szerződési feltételek megtámadására biztosított lehetőséget és csak a 2006. évi III. törvénnyel 2006. március 1-i hatállyal történt törvénymódosítás rendelkezik akként, hogy a fogyasztói szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételek jogkövetkezménye a semmisség (Ptk. 209/A. § (2) bekezdés). Magyarországnak az Európai Unióhoz való csatlakozását, azaz 2004. május 1. napját követően megkötött szerződések tekintetében azonban az Európa Tanács 93/13/EGK. irányelve céljának megvalósulása érdekében a fogyasztói szerződésekben alkalmazott általános szerződési feltételek tisztességtelenségének a jogkövetkezménye azok semmissége (a fogyasztói szerződéssel kapcsolatos közérdekű kereset elbírálásainak egyes kérdéseiről szóló 3/2011. PK. vélemény 2. pont).

Tény, hogy az elsőfokú bíróság ítélete e tekintetben ellentmondó, mivel annak ellenére, hogy a tisztességtelen szerződési feltételek megtámadására irányuló határidőt elmulasztottnak tekintette, mégis érdemben vizsgálta azokat. Az ennek kapcsán kifejtett érdemi álláspontja ugyanakkor helytálló.

Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a felperes világos és érthető tájékoztatást kapott az alperesektől a szerződéskötést megelőzően az ügylet árfolyamkockázatáról, ezért az árfolyamváltozásból eredő fizetési kötelezettségekről rendelkező szerződési feltételek tisztességtelensége nem állapítható meg. Az ítélet, hogy a jogalkotó megállapította az árfolyamrész alkalmazására vonatkozó szerződési feltételek tisztességtelenségét, így az, hogy ennek a tisztességtelensége folytán semmis rendelkezésnek a költségkihatását az alperesek nem vették figyelembe a THM meghatározásakor, nem eredményezheti a szerződés érvénytelenségét.

Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a felperes világos és érthető tájékoztatást kapott az alperesektől a szerződéskötést megelőzően az ügylet árfolyamkockázatáról, ezért az árfolyamváltozásból eredő fizetési kötelezettségekről rendelkező szerződési feltételek tisztességtelensége nem állapítható meg. Az ítélet, hogy a jogalkotó megállapította az árfolyamrész alkalmazására vonatkozó szerződési feltételek tisztességtelenségét, így az, hogy ennek a tisztességtelensége folytán semmis rendelkezésnek a költségkihatását az alperesek nem vették figyelembe a THM meghatározásakor, nem eredményezheti a szerződés érvénytelenségét.

deviza alapú kölcsön forintkölcsönhöz viszonyított előnyeit és kockázatait, és azok alapján megfontoltan döntsön arról, milyen típusú kölcsönszerződést kíván kötni. Nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy a felperes a deviza alapú konstrukció választását, az abban rejlő kockázatokról való tájékoztatást követően jelentette ki a szerződés V.4. pontjában rögzített nyilatkozatával, hogy az árfolyamkockázatból adódó veszteség lehetőségét gondos megfontolás tárgyává tette, és fizetőképességének megfelelően mérlegelte.

Téves a felperesnek az az érvelése is, miszerint az elsőfokú bíróság döntése nem felel meg az uniós jognak, illetve annak az Európai Unió Bírósága ítéleteiben foglalt értelmezésének, továbbá, hogy azt az elsőfokú bíróság határozata meghozatala során figyelmen kívül hagyta. Az EUB a C-51/17. számú ítéletében megfogalmazta azokat a vizsgálati szempontokat, amelyek alapján az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződési feltételek tisztességtelensége megítélhető. Az ítélet e kérdést érintő rendelkezése (a 3. kérdésre adott válasz) szerint a 93/13. EGK irányelv 4. cikkének (2) bekezdését akként értelmezi, hogy az a követelmény, amely szerint a szerződési feltételeket világosan és érthetően kell megfogalmazni, arra kötelezi a pénzügyi intézményeket, elegendő tájékoztatást nyújtsanak a kölcsönfelvevők számára ahhoz, hogy ez utóbbiak tájékozott és megalapozott döntéseket hozhassanak. Az árfolyamkockázattal kapcsolatos kérdésekre vonatkozó tájékoztatás megfelelőségének vizsgálati szempontjait illetően - lényegében megismételve a C-186/16. számú ügyben kifejtetteket - a bíróság kiemelte, annak érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára abban az értelemben, hogy az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó fel tudja mérni, hogy a deviza alapú kölcsönszerződés megkötésével bizonyos mértékű árfolyamkockázatot vállal, mivel a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képest leértékelődhet, és ez a pénzügyi kötelezettségeire kiható, akár jelentős mértékű gazdasági következménnyel járhat a számára. Lényegében az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó általános szerződési feltételek tisztességtelenségének vizsgálati szempontjait illetően az EUB nem tartalmaz olyan új szempontokat, amelyeket a vonatkozó joggyakorlatában (C-26/13., C-186/16.) az EUB már ne fejtett volna ki, és amelyeket a Kúria már ne vett volna figyelembe a 6/2013. és a 2/2014. PJE határozataiban.

Lényegét tekintve a fentiekkel egyezően foglalt állást az EUB a C-227/18. számú ítéletében, megállapítva, a világos és érthető megfogalmazás követelményének megfelel az a devizaalapú kölcsönszerződés, amely olyan feltételt tartalmaz, ami úgy terheli a fogyasztóra az árfolyamkockázatot, hogy nem figyelmezteti kifejezetten arra, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa, ha egyfelől a fogyasztót nem csupán arról a lehetőségről tájékoztatták, hogy annak a devizának az árfolyama, amelyben a kölcsönszerződést megkötötték, emelkedhet vagy csökkenhet, hanem értékelni tudja az árfolyamkockázatnak a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt - esetlegesen jelentős - gazdasági következményeit is.

Mindezek alapján az árfolyamkockázatról való tájékoztatás akkor tekinthető megfelelőnek, ha annak alapján az általánosan tájékozott, körültekintő és figyelmes fogyasztó fel tudja mérni, hogy a szerződéses jogviszony fennállása alatt a nemzeti valuta súlyos leértékelődése is bekövetkezhet, és ennek következtében a kölcsönszerződésből eredő tartozása, s ezzel együtt az általa fizetendő törlesztőrészletek összege, illetve száma jelentős mértékben megnövekedhet. Lényeges ugyanakkor, hogy sem az EUB fenti ítéletei, sem a Kúria 6/2013. és 2/2014. számú PJE határozatai szerint nem volt és nem lehetett a pénzügyi intézmény feladata, hogy a jövőbeni árfolyamváltozás tényét, irányát, vagy esetlegesen mértékét „megjósolja”.

A perbeli esetben az ügylet árfolyamkockázata kiderül egyrészt magának a szerződésnek a deviza alapú elszámolásra, azaz a forintban teljesített kölcsönösszeg és törlesztőrészletek svájci frankra történő átszámítására vonatkozó rendelkezéseiből, s különösen a külön íven szövegezett kockázatfeltáró nyilatkozatban rögzített tájékoztatásból. Ennek az a kitétele ugyanis, miszerint a hitel futamideje alatt a kölcsönszerződésben rögzített devizaárfolyam napról napra változik - svájci frank esetén bármilyen irányban, bármilyen mértékben -, kifejezi, hogy a nemzeti valuta súlyosan is leértékelődhet, a tájékoztatásnak az a része pedig, hogy ha a folyósítás napján érvényes árfolyamhoz képest a forint árfolyama gyengül, a devizában megállapított törlesztőrészletek forintban megfizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet, egyértelműen felismerhetővé teszi az árfolyamváltozás fogyasztó fizetési kötelezettségeire gyakorolt hatását, azt, hogy ez számottevő mértékben is megnőhet. Ebből a tartalmú tájékoztatásból az ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó felmérhette az ügylet árfolyamkockázatát, következésképp az EUB ítéleteiben meghatározott szempontok szerint értékelve sem minősíthetők tisztességtelennek a szerződés árfolyamkockázat viselésével kapcsolatos kikötései.

Miután a szerződés érvénytelensége a felperes által felhozott okok egyike alapján sem volt megállapítható, az elszámolást érintő igénye érdemi vizsgálatára nem kerülhetett sor.

Az ítéletábra a kezelési költségre, valamint az ún. ténytanúsítványra vonatkozó szerződéses rendelkezések tekintetében a per tárgyalását felfüggesztette az EUB előtt C-621/17. és a C-34/18. számú előzetes döntéshozatali eljárás befejezéséig, ezért az elsőfokú bíróság ítéletének e rendelkezéseit érintően érdemi döntést az eljárás folytatását követően hoz.

Az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítélete felülbírált rendelkezéseit a fentebb részletezettek szerint a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta, e tekintetben részítélettel döntött [Pp. 213. § (2) bekezdés].

A perköltség viselése kérdésében való döntéshez szükséges a peres felek pernyertessége-pervesztessége arányának meghatározása, ennek viszont előkérdése a kezelési költséget, valamint az ún. ténytanúsítványt érintő fellebbezés elbírálása, s miután e tárgyban a per tárgyalása felfüggesztésre került, az ítéletábra jelen részítéletében a költségek viseléséről nem döntött.

Szeged, 2019. június 5.

Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.
a tanács elnöke

Dr. Lengyel Nóra sk.
előadó bíró

Dr. Tolna András sk.
ábrabíró

Szegedi Ítéletábra

Az ügy száma:

Pf.II.20.038/2020/8. szám

A felperes:.....

A felperes meghatalmazott jogi képviselője:

Dr. Csitos Eszterügyvéd

Az alperesek:

I. rendű alperes:

II. rendű alperes:

III. rendű alperes: Követeléskezelő Zrt.

Az alperesek meghatalmazott jogi képviselője:

Kardos, Pető, Törőcsik Társas Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Törőcsik Tamás)

Más perbeli személyek neve és perbeli állása:

Felperesi beavatkozók:

Felperesi beavatkozó 1

Felperesi beavatkozó 2.....

Felperesi beavatkozók meghatalmazott jogi képviselője:

Dr. Csitos Eszterügyvéd

A per tárgya:

Szerződés érvénytelenségének megállapítása

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Kecskeméti Törvényszék 4.P.22.099/2017/21. szám

A fellebbezést benyújtó felek:

Felperes P. 22.099/2017/23. szám

Í T É L E T

Az ítéltábla a törvényszék ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. és II. r. alperesek részére külön-külön 130 000-130 000 (százharmincezer-százharmincezer) Ft másodfokú perköltséget, továbbá a Magyar Államnak az adóhatóság felhívása szerint 335 773 (háromszázharmincötezer-hétszázhetvenhárom) Ft fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás

A tényállás

- [1] A felperes és a zálogkötelezettek 2005. október 4. napján svájci frank (CHF) alapú forintban folyósítandó kölcsönkérelmet nyújtottak be az I-II. rendű alperesnél. Ezzel egyidejűleg a kölcsönügylet kockázatairól szóló ún. kockázatfeltáró nyilatkozatot is aláírtak.
- [2] A felperes, mint adós, az I. és II. rendű alperesek, mint hitelezők 2005. november 9. napján közjegyzői okiratba foglalt "Devizában nyilvántartott lakáshitel kölcsönszerződés"-t kötöttek a felperes által megvásárolni kívánt ingatlan vételárának finanszírozására, amely alapján az I. és II. rendű alperes 7 200 000 Ft kölcsön folyósítására vállalt kötelezettséget.
- [3] Az ügyleti kamat szerződéskötéskori mértékét a szerződés a II.1. pontja 2,49 %-ban, az induló teljes hiteldíjmutatót (THM) 6,8 %-ban, a kezelési költséget a közjegyzői okirat aláírásának időpontjában 3 %-ban határozta meg azzal, hogy a kamatot és a kezelési költséget magában foglaló hiteldíjat az alperesek jogosultak egyoldalúan megváltoztatni a kölcsönszerződés fennállása alatt.

- [4] Rögzítették a kölcsön összegét devizában a folyósítás napján érvényes devizavételi árfolyamon, továbbá a kölcsön futamidejét, a türelmi időszakot, az azt követően fizetendő törlesztő részletek meghatározásának módját.
- [5] Megállapodtak arról is, hogy a közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződés alapján az adós terhére mindenkor fennálló kölcsön- és járuléktartozás tekintetében annak közokirati tanúsításaként az adósnak a hitelezőnél vezetett számlái és a hitelezők vonatkozó bizonylatai alapján készített közjegyzői ténytanúsítványt fogadják el (III. pont).
- [6] Rögzítették, hogy a hitelezőnek és a zálogjogosultnak a közjegyzői okirat szerinti kölcsönszerződést, valamint a jelzálog jog fennállása alatt hatályos mindenkori általános üzletszabályzatát és a devizában nyilvántartott lakáscélú és jelzálog típusú konzorciális **(bank neve)** hitelekéről szóló üzletszabályzatát, valamint az **(bank neve)** lakáshitelek, kamat, díj, járulék és költségtételeiről szóló hirdetményében foglaltakat kifejezetten a kölcsön jogviszony és a jelzálog jogviszony részévé teszik (V.4., pont 15., 16. bekezdés).

A kereseti kérelem és az alperesek védekezése

- [7] A felperes kereseti kérelmében elsődlegesen a szerződés létre nem jöttének megállapítását kérte arra hivatkozással, hogy a szerződés lényeges tartalmi elemeiben, így a törlesztőrészletek összegében, a szerződés deviza alapúságában nem állapodtak meg. Másodlagos keresete a szerződés érvénytelensége megállapítására irányult a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. tv. (a továbbiakban: Hpt.) 213. § (1) bekezdés a), b), d) és e) pontjaiban részletezett tartalmi elemek hiánya miatt. Harmadsorban a kezelési költségre vonatkozó II.2. pont, a III. pont ún. ténytanúsítvánnyal kapcsolatos rendelkezés, valamint az árfolyamváltozásból eredő fizetési kötelezettséget rá telepítő általános szerződési feltételek (V.4.) tisztességtelenségének megállapítását kérte. A kezelési költséget illetően kiemelte, e szerződési feltétel azért tisztességtelen, mert ezáltal az alperesek a szerződéshez kapcsolódó kötelezettségeiket kívánták a fogyasztóra áthárítani, a ténytanúsítványra vonatkozó rendelkezést pedig amiatt ítélte tisztességtelennek, mert az egyoldalúan az alpereseket jogosítja fel a teljesítés szerződésszerűségének megítélésére és a bizonyítási terhet a fogyasztó hátrányára változtatja meg. Megjelölte a szerződés érvénytelensége esetén alkalmazandó jogkövetkezményt.
- [8] Az I-II. rendű alperesek érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Megítélésük szerint a szerződés tartalmazza az annak létrejöttéhez szükséges valamennyi tartalmi elemet, és az megfelel a Hpt. 213. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezéseknek is. Kifejtették álláspontjukat a felperes által megjelölt érvénytelenségi okok és tisztességtelennek ítélt szerződési feltételek tekintetében. A kezelési költséget illetően kiemelték, az nem más, mint az adminisztrációért felszámított kamatjellegű költségátalány, míg a ténytanúsítványra vonatkozó rendelkezést az 1/2018-as gazdasági elvi határozatban foglaltakkal összhangban állónak tartották, azaz a sérelmezett kikötés nem változtatja meg a bizonyítási terhet a fogyasztó számára hátrányosan és nem korlátozza a jogszabályon alapuló igényérvényesítési lehetőségét sem.
- [9] A III. rendű alperes érdemi ellenkérelmet nem terjesztett elő.

Az elsőfokú ítélet

- [10] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította, kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az I. és II. rendű alperesek részére egyetemlegesen 60 000 Ft perköltséget és az államnak külön felhívásra 432 000 Ft eljárási illetéket. Részletesen kifejtett álláspontja szerint a felek a szerződés létrejöttéhez szükséges tartalmi elemekben megállapodtak, a szerződés Hpt. 213. § (1) bekezdésében foglalt követelményeknek megfelel, így az ott írt feltételek hiánya okán nem érvénytelen. A kezelési költségre vonatkozó feltétel kapcsán kiemelte, az az ellenszolgáltatást meghatározó szerződési kikötés, s miután egyértelműen, mindkét fél számára érthetően és világosan

került megszővegezésre, ezért annak tisztességtelensége nem vizsgálható, illetve nem állapítható meg. A közjegyzői okirat III. pontjában foglalt ténytanúsítvánnyal kapcsolatos rendelkezést sem tekintette tisztességtelennek, miután az nem minősül joghatályos tartozáselismerő nyilatkozatnak, ezért a bizonyítási terhet a fogyasztó számára hátrányosan nem változtatja meg, és nem korlátozza jogszabályon alapuló igényérvényesítési lehetőségét [18/1999. (II.5.) Korm.r. (Kr.)1. § (1) bek. a), b), j) pontja].

A fellebbezési és fellebbezési ellenkérelem

- [11] Az elsőfokú ítélet ellen előterjesztett fellebbezésében a felperes elsődlegesen az elsőfokú ítélet keresete szerinti megváltoztatását (szerződés létre nem jötte, érvénytelensége, egyes szerződési feltételek tisztességtelenségének megállapítása), másodlagosan annak hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság újabb eljárás lefolytatására és újabb határozat hozatalára utasítását kérte. Fenntartotta a tisztességtelen kikötésekkel kapcsolatban az elsőfokú eljárás során kifejtett álláspontját, e tekintetben utalt a 93/13/EGK irányelv 6. cikk (1) bekezdésében foglaltakra.
- [12] Az alperesek fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult.
- [13] A felperes fellebbezése folytán eljáró Szegedi Ítéltábla a Pf.II.20.018/2019/12. számú részítéletében az elsőfokú bíróság ítéletének a szerződés létre nem jöttének megállapítására, továbbá a Hpt. 213. § (1) bekezdés a), b), d) és e) pontjában meghatározott tartalmi elemek hiánya, valamint az árfolyamkockázat viselésével kapcsolatos rendelkezése érvénytelenségének megállapítására irányuló keresetet elutasító rendelkezését helybenhagyta. Egyidejűleg a kezelési költségre, valamint az ún. ténytanúsítványra vonatkozó szerződéses rendelkezések tekintetében a per tárgyalását felfüggesztette az EUB előtt C-621/17. és a C-34/18. számú előzetes döntéshozatali eljárások befejezéséig.
- [14] A hivatkozott előzetes döntéshozatali eljárások befejezését követően folytatódó eljárásban a felperes nyilatkozatait változatlanul fenntartotta. Vitatta, hogy a kezelési költség a szolgáltatás részét képezi, ennek alátámasztásaként hivatkozott a Kúria Gfv.VII.30.356/2019/11. számú részítéletében írtakra. Erre figyelemmel e szerződési kikötés tisztességtelenségének vizsgálata nem mellőzhető. Kifogásolta a kezelési költség tekintetében, hogy nincs egzakt módon, átalányban meghatározva annak mértéke, hanem a tőke alperesek által nyilvántartott összegéhez igazodóan százalékos mértékben került megjelölésre, így a fogyasztónak a futamidő alatt ugyanazon és ugyanolyan mértékű szolgáltatások fejében változó összegű kezelési költséget kell fizetnie. Mindez követhetetlen, aránytalan, ellenőrizhetetlen, ezáltal tisztességtelen.
- [15] Az I. és II. rendű alperesek a másodfokú eljárás során tett észrevételükben a kezelési költségre és a ténytanúsítványra vonatkozó elsőfokú ítéleti rendelkezés helybenhagyását kérték.

Az ítéltábla döntésének indokai

- [16] A fellebbezés alaptalan.
- [17] Az elsőfokú bíróság a kezelési költségre, valamint a ténytanúsítványra vonatkozó szerződéses rendelkezések tekintetében a tényállást helyesen állapította meg, az abból levont következtetéseivel, érdemi döntésével az ítéltábla egyetért, ezért ítélete e rendelkezéseit a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.
- [18] Az ítéltábla a Pf.II.20.018/2019/12-I. számú végzésében a kezelési költségre és az ún. ténytanúsítványra vonatkozó szerződéses rendelkezéseket illetően a per tárgyalását felfüggesztette az EUB előtt C-621/17. és C-34/18. számú előzetes döntéshozatali eljárások befejezéséig. Az EUB a C-34/18. számú határozatában - értelmezve a 93/13. EGK. irányelv Melléklete 1. pontjának m) és q) alpontját - a nemzeti bíróság hatáskörébe utalta annak eldöntését, hogy a támadott szerződési kikötés tartalmával megegyező szerződési feltétel az irányelv e pontjában megjelölt szerződési kikötések körébe tartozik-e, ezért az ítéltábla ennek figyelembevételével vizsgálta a ténytanúsítványra vonatkozó rendelkezést.

- [19] Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a szerződés vitatott pontja nem biztosít az alperesek részére jogosultságot arra, hogy kizárólagosan és egyoldalúan értelmezzék a szerződéses rendelkezéseket. Az egyoldalú értelmezés azt jelentené, hogy kizárólag a bank határozhatná meg, hogy egy szerződéses feltételt, kikötést hogyan kell érteni és alkalmazni, a bankkal szerződő félnek ebbe nem lehetne beleszólása, erre vonatkozó jogait kizárnák, a szerződéses kikötés értelmezésének jogától megfosztanák. A perbeli esetben ez a kikötés nem zárja ki a felperes jogát és lehetőségét: az alperesek a saját nyilvántartásaik alapján meghatározták a felperes tartozásának összegét, a felperesnek a jogviszony fennállása alatt, a felmondáskor és azt követően is lehetősége volt arra, hogy nyomon kövesse tartozása alakulását, annak törlesztését. Módja volt az alperesektől eltérő álláspontja közlésére, nem volt elzárva attól sem, hogy végső soron ezt akár perben is megtegye. A felperes rendszeresen tájékoztatást kapott a tartozásról, annak az alperesek által nyilvántartott összegéről, ha pedig az abban foglaltakat vitatta, részletes elszámolást kérhetett akár a végrehajtás megindítását követően is. Mindezek alapján nem állapítható meg, hogy a kikötés a Korm. r. 1. § (1) bekezdés a) pontjával ellentétes, ezáltal tisztességtelen.
- [20] Annak vizsgálata során, hogy az érintett szerződéses kikötés a Korm.r. 1. § (1) bekezdés b) pontjába ütközik-e, ügydöntő jelentőségű annak megítélése, hogy a felek között létrejött szerződés III. pontjába foglalt kikötés, illetve az annak alapján készült közjegyzői okiratba foglalt ténytanúsítvány elfogadása a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. tv. (Ptk.) 242. §-a szerinti joghatályos tartozáselismerő nyilatkozatnak minősül-e. Tartozáselismerés esetén ugyanis a bizonyítási teher megfordul és az adósnak kell bizonyítania, hogy az elismert tartozása nem áll fenn (BH1990. 439.).
- [21] A fél nyilatkozatához a tartozáselismerés jogkövetkezményei akkor fűződhetnek, ha a tartozás elismerése magyarázatot nem igénylő módon kifejezetten és félreérthetetlenül történik (EBH 2000.309.). Ennek az elvásárnak csak az olyan tartozáselismerő nyilatkozat felel meg, amelyet már fennálló, összegszerűen meghatározott követelés tekintetében tettek meg. A per tárgyát képező szerződéses rendelkezés ilyenek nem tekinthető, e kikötés esetében ezért nem érvényesülnek a tartozáselismerés joghatásai.
- [22] A kereset tárgyát képező szerződéses kikötés a felperes részéről nem joglemondás. Az egyoldalú joglemondás fogalmi körébe ugyanis az a nyilatkozat vonható, amellyel a jogalany az őt kétségkívül megillető jogosultságról kifejezetten lemond. A Ptk. 207. § (4) bekezdése értelmében az igényérvényesítésről, vagy a vitatásról való lemondásnak félreérthetetlennek és határozottnak kell lennie, nincs helye a nyilatkozat kiterjesztő tartalmú értelmezésének (BH1993. 673).
- [23] Nem állít fel a keresettel támadott szerződéses kikötés a felek szerződésében olyan vélelmet sem, amely szerint az alperes az igénye alapjául szolgáló valamely egyéb bizonyítást igénylő tényt, egy attól különböző, másik tény bekövetkezésével és igazolásával bizonyíthatná és így képes lenne elhárítani a bizonyítási kötelezettségét a bizonyítást igénylő döntő tényre. A szerződés vitatott pontjának ilyen tartalom nem tulajdonítható.
- [24] Mindezekből következően, miután a kölcsönszerződés III. pontjának hivatkozott rendelkezése sem tartozáselismerést, sem joglemondást nem tartalmaz, nem minősíthető a fent kifejtettek szerinti vélelem hatásával bíró kikötésnek sem, a bizonyítási kötelezettség alakulását, a bizonyítási eljárás lefolytatását nem befolyásolja, a bizonyítási terhet nem fordítja meg.
- [25] Ez azt jelenti, ha - adott esetben - az alperesek a szerződésből eredő követelésüket a felperessel szemben perben kívánják érvényesíteni, az 1952. évi III. tv. (továbbiakban: Pp.) 164. § (1) bekezdése értelmében őket terheli annak bizonyítása, hogy a szerződés milyen tartalommal jött létre, annak alapján mekkora összeget folyósítottak a felperesnek, a saját nyilvántartásban rögzített felperesi törlesztésekre figyelemmel mekkora a felperessel szembeni követelés. Az alperesek erre vonatkozó tényállítása - maga a ténytanúsítvány is - nyilvánvalóan a saját nyilvántartáson alapul, vita esetén a perben az alpereseknek be kell mutatnia a nyilvántartás elszámolási elveit, módszereit, adatait, számításait le kell vezetniük. Ha a felperes ezt követően is azt állítja, hogy az alperesek

elszámolása nem felel meg a szerződésben foglaltaknak, illetőleg a közölt számítás hibás, vagy arra hivatkozik, hogy részéről nagyobb összegű teljesítés történt, ellenbizonyítással élhet.

[26] A per tárgyává tett kikötés nem befolyásolja a kölcsönszerződésből eredő követelés kapcsán a végrehajtási záradék kiállításának feltételeit, tehát nem érinti a szerződő felek igényérvényesítési, illetőleg védekezési lehetőségeit és nem hat ki a végrehajtási záradék alapján indult végrehajtás megszüntetése, illetve korlátozása iránti perekben a bizonyítási kötelezettség alakulására sem.

[27] A Vht. a felek közötti szerződéskötéskor hatályos 21. § (1) bekezdése, illetve a hatályos 23/C. § (1) bekezdése szerint végrehajtási záradékkal látható el a közjegyzői okirat, ha az tartalmazza a szolgáltatásra és ellenszolgáltatásra irányuló, vagy egyoldalú kötelezettségvállalást, a jogosult és a kötelezett nevét, a kötelezettségvállalás tárgyát, mennyiségét (összegét) és jogcímét, valamint a teljesítés módját és határidejét. Ha a kötelezettség feltételnek, vagy időpontnak a bekövetkezésétől függ, a végrehajthatósághoz a Vht. korábbi 21. § (2) bekezdése, illetve a jelenlegi 23/C. § (2) bekezdése szerint az is szükséges, hogy a feltétel, vagy időpont bekövetkezését közokirat tanúsítsa. Ha a végrehajtást kérő az adott szerződésszegés miatt közokiratba foglalt jognyilatkozattal a szerződést felmondta, akkor további feltétel nélkül helye van a végrehajtási záradék kiállításának. Ettől nyilvánvalóan eltérő kérdés, hogy a szerződésszegés valóban bekövetkezett-e, a felmondás jogszerű-e, ez ugyanis a végrehajtási záradék kiállítása során érdemben nem vizsgálható (BH1997. 348., BH2002. 492.).

[28] Az ily módon kiállított közjegyzői okirat (Kjtv. 111. §) nem ügyleti, hanem jogi jelentőségű tényeket rögzítő ténytanúsító okirat, amelynek kiállítását a végrehajtást kérő akkor is kérheti a közjegyzőtől, ha az adóssal kötött szerződésben előzetesen erről külön nem rendelkeztek, illetve az adós előzetesen nem nyilatkozott külön arról, hogy a végrehajtást kérő nyilvántartásában rögzített adatok a ténytanúsítvány kiállításának alapjául szolgálnak. Ebből következően ilyen szerződéses kikötés hiányában is ugyanilyen módon és tartalommal kérhetné a végrehajtást kérő a közjegyzői ténytanúsítvány kiállítását és a végrehajtási záradék kibocsátását. Mindezekből következik, hogy végrehajtási záradék kiállítása esetén az adós tartozását a Pp. 369. §-a szerinti végrehajtás megszüntetése, illetve korlátozása iránti perben vitathatja, ezért a kölcsönszerződés e vonatkozásban sem biztosít több jogosultságot az alperesek részére, illetve nem ró több terhet a felperesre, mint ami őt jogszabály alapján megilletné, illetve terhelné. A fentiekből következően a bizonyítási teher a Pp. 369. §-a szerinti végrehajtás megszüntetése, illetve korlátozása iránti perben is a Pp. 164. § (1) bekezdése szerint alakul, a kölcsönszerződés vitatott pontjában foglaltak a felperes jogi helyzetét nem érintik, azt nem teszik hátrányossá. Ezért az elsőfokú bíróság a Korm.r. 1. § (1) bekezdés j) pontjának helyes alkalmazásával jutott arra a következtetésre, hogy a kölcsönszerződés III. pontja nem tisztességtelen, a bizonyítási terhet a felperes terhére hátrányosan nem változtatja (fordítja) meg.

[29] Egyetért az ítéletábra az elsőfokú bírósággal abban is, hogy a vitatott szerződéses rendelkezés nem jogosítja fel kizárólagosan az alpereseket a teljesítés szerződésszerűségének megállapítására. Az a kikötés tekinthető tisztességtelennek, amely a fogyasztóval szerződő felet - tehát perbeli esetben az alpereseket - jogosítja fel arra, maguk állapítsák meg a saját teljesítésük megfelelőségét. E kikötés azonban nem a szerződés rendelkezéseinek értelmezésére és nem az adós teljesítése szerződésszerűségének megállapítására vonatkozik, mert a kikötés csak arról szól, hogy a bank a közvetlen bírósági végrehajtás megindítása céljából ténytanúsítvány kiállítását kérheti a közjegyzőtől az általa nyilvántartott adatok alapján. Önmagában a tartozás összecszerűségének kimutatása és igazolása semmilyen szerződéses rendelkezés bank általi egyoldalú interpretációját (értelmezését) nem teszi lehetővé, továbbá sem kizárólagosan, sem egyéb módon nem jogosítja fel a bankot arra, hogy az ügyfél, vagy a saját szerződésszerű teljesítését megállapítsa. Ebből következően a sérelmezett kikötés a jogszabályi előírásokhoz képest nem tartalmaz hátrányos eltérést, nem eredményez és nem biztosít többletjogosultságot a bank számára és nem teszi az ügyfél kötelezettségét terhebbé. Emellett nem csorbítja az ügyfél szerződésből eredő jogait és

igényérvényesítési lehetőségét sem, nem érinti (nem vonja el) a felperes kötelmi jogát arra, hogy maga állapítsa meg az alperesek szolgáltatásának megfelelőségét, megítélje és minősítse azt (BH2018. 146., Ptk. 283. §). Erre figyelemmel a vitatott rendelkezés Korm.r. 1. § (1) bekezdés b) pontjába ütközése sem állapítható meg.

[30] Ettől eltérő álláspont esetén sem tekinthető az érintett szerződési feltétel tisztességtelennek, az alperesek ugyanis eleget tettek a kölcsönszerződésből eredő kötelezettségüknek, folyósították a kölcsönt, ezt követően pedig saját érdekükben állt, hogy figyelemmel kísérjék a visszafizetési kötelezettség teljesítését. Ha a pénzügyintézet nem találja szerződésszerűnek az adós teljesítését, nem zárható el attól, hogy felszólítsa a teljesítésre és a felszólítás eredménytelensége esetén felmondja a jogviszonyt. Életszerű és nem jogsértő, ha a pénzügyintézet jogszabályi rendelkezés alapján a tartozás nyilvántartására köteles, úgy a tartozás összegének követelésekor a saját kimutatásait vegye alapul. A fogyasztó ugyanakkor nincs elzárva attól, hogy vitassa az alperesek nyilvántartásaiban kimutatott tartozása összegét, illetve elszámolás helyességét. Egyrészt a Hpt. 206. § (1) bekezdése előírta a pénzügyintézetnek, hogy folyamatos szerződések esetén legalább évente egy alkalommal, valamint a szerződés lejártakor egyértelmű, közérthető és teljeskörű írásbeli kimutatást küldjön ügyfeleinek, amellyel szemben a fogyasztó a Hpt. 206. § (2) bekezdése alapján kifogással élhet. Másrészt nincs akadálya annak, hogy a felek a szerződésből eredő jogvitájukban - ideértve a pénzügyintézet elszámolásának a helyességét és a szerződés esetleges felmondásának jogszerűségét is - a bíróság döntését kérjék. Minderre figyelemmel a vitatott szerződéses kikötés tisztességtelensége a Korm.r. 1. § (1) bekezdés b) pontja alapján sem volt megállapítható.

[31] Helytállónan foglalt állást az elsőfokú bíróság abban is, hogy a szerződés kezelési költségre vonatkozó rendelkezése nem tisztességtelen.

[32] Az ítéletábra mindenekelőtt utal arra, a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. tv. (Bszi.) értelmében a Kúriának a joggyakorlat továbbfejlesztése és az egységes ítélkezési gyakorlat kialakítása érdekében hozott és az ott megjelöltek szerint közzétett határozatainak alkalmazása kötelező a Bszi. 42. § (1) bekezdése értelmében a bíróságok részére. A közzé nem tett eseti döntések a bíróságok számára kötelező erővel nem bírnak, ezért a felperesek által hivatkozott részítélet tartalma a jelen perben eljáró bíróságok döntését nem érinti. Egyetért az ítéletábra az elsőfokú bírósággal abban, hogy a kezelési költség a főszolgáltatás része. A Ptk. 523. § (1) bekezdése a hitelező által nyújtandó főszolgáltatásként meghatározott pénzösszeg adós rendelkezésére bocsátását, azaz a kölcsönösszeg folyósítását jelöli meg. Tekintettel arra, hogy a bankok (pénzügyi intézmények) üzletszerűen foglalkoznak pénzkölcsönzéssel, tömegesen kötnek kölcsönügyleteket - közöttük hosszútávú és a futamidő alatt változó kondíciójú szerződéseket -, szükségeszerű, hogy hitelezési tevékenységüket és az adós teljesítéseit, azok mikénti elszámolását részletesen és pontosan adminisztrálják, mind szerződéseik elkészítési, mind azok teljesítési szakaszában. Ezt fejezi ki a Hpt. 2. számú melléklet I.10.3. pontja, amely szerint a hitel- és pénzkölcsön nyújtására irányuló pénzügyi szolgáltatási tevékenység a hitelképesség vizsgálatával a hitel- és kölcsönszerződések elkészítésével, a folyósított kölcsönök nyilvántartásával, figyelemmel kísérésével, ellenőrzésével, a behajtással kapcsolatos intézkedéseket is magában foglalja [ezzel mindenben megegyező értelmező rendelkezést tartalmaz a 2013. évi CCXXXVII. tv. - a jelenleg hatályos Hpt. - 6. § (40) bekezdés c) pontja]. Ez a banki adminisztráció nem tekinthető a bank önálló szolgáltatásának, elválaszthatatlanul kapcsolódik a kölcsön folyósításához, a bank egyfajta „segédszolgáltatása” (lásd.: Szladits Károly: A Magyar Magánjog - Grill Kiadó III. kötet 188-189. oldal), része a főszolgáltatásnak. Ez a banki hitelezési tevékenységhez szükségeszerűen kapcsolódó adminisztrációs tevékenység nyilvánvalóan nem elhanyagolható költséggel jár, amelyet a hitelező vagy az üzleti kamatba beépítve érvényesíti az adóssal szemben, vagy külön nevesítve kezelési költség címen tart arra igényt. Mindebből következően a kezelési költség a hitelintézet által nyújtott főszolgáltatás ellenértékének egyik eleme, ennek megfelelően a kezelési költségre vonatkozó általános (vagy egyedileg meg nem tárgyalt) szerződési feltétel a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás

arányát meghatározó szerződési kikötés, így csak akkor minősülhet tisztességtelennek, ha nem világos, nem érthető [Ptk. szerződéskötéskor hatályos 209. § (4) bekezdés, 93/13. EKG irányelv].

[33] Az érthetőség és világosság követelményének való megfelelés vizsgálata szempontjából nincs meghatározó jelentősége annak, hogy az adott szerződés tartalmaz-e arra vonatkozó rendelkezést, hogy az abban kikötött kezelési költség konkrétan milyen banki adminisztrációs tevékenység ellentételezésére hivatott. Köztudomású, így egy átlagos műveltségű, tájékozottságú fogyasztó előtt is tudottnak (ismertnek) kell lennie, hogy a bank a hitelügyletekhez kapcsolódóan széleskörű adminisztrációt végez, a szerződéskötés előtt vizsgálja a potenciális adós hitelképességét, a kölcsön folyósítását követően nyilvántartja és elszámolja az adós törlesztéseit, a fennálló tartozás összegéről évente, illetve az adós kérésére ezen kívül is tájékoztatást ad. Az adósnak a tömegesen megjelenő - a bankok által kínált kölcsönök éves ügyleti kamatát, és teljes hiteldíjmutatóját (THM) egyaránt tartalmazó - hirdetések és a szerződésben rögzített számszerű adatok alapján tisztában kell lennie azzal, hogy adott esetben a kamaton felül banki költségeket is fizetnie kell. Ez a fizetési kötelezettség a magyarázata annak, hogy a kölcsönügylet tényleges terheit jelző THM éves százalékosan értéke magasabb az ügyleti kamatlábénál. Mindezt figyelembe véve perbeli esetben a felperesek előtt annak ellenére is világosnak és érthetőnek kellett lennie, hogy a kezelési költség a banki adminisztráció ellenértéke, hogy ezt kifejezetten rögzítő kitételt nem tartalmaznak sem az egyedi szerződés rendelkezései, sem az annak részét képező általános szerződési feltételek. Az elsőfokú eljárás befejezését követően hozott C-621/17. számú ítéletében az EUB akként foglalt állást, hogy nem ütközik a 93/13. EKG tanácsi irányelv 4. cikk (2) bekezdésébe és 5. cikkébe foglalt világos és érthető megfogalmazás követelményébe, ha a kezelési költséggel kapcsolatos szerződési rendelkezések nem határozták meg a költségek kiszámításának módját, teljesítésének idejét, továbbá nem részletezték az érintett összegek ellenében nyújtott valamennyi szolgáltatást.

[34] Mindez egyben azt is jelenti, a kezelési költség fizetését előíró általános illetve egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételek érthetőségének, világosságának vizsgálata lényegében arra terjed ki, hogy a fogyasztó számára felismerhető volt-e az érintett szerződési feltétel alapján, hogy milyen mértékű kezelési költséget kell fizetnie, illetve hogy az minek alapján hogyan kerül kiszámításra. A perbeli szerződés kezelési költségre vonatkozó rendelkezései e követelménynek megfelelnek.

[35] A perbeli esetben a szerződés kezelési költségre vonatkozó rendelkezése e követelményeknek megfelel, annak mértéke a közjegyzői okirat aláírása időpontjában 0 % volt, míg a második ügyleti év kezdetétől a kezelési költség mértékét az **(bank neve)** lakáshitelek kamat, díj, jutalék és költség tételeiről szóló hirdetmény határozta meg, utóbb az 2,04 %-ot tett ki. E rendelkezések alapján a felperes számára is érthető lehetett, hogy az ügyleti kamaton felül a fenti címen is terheli fizetési kötelezettség, sem annak induló mértéke, sem a későbbi meghatározása tekintetében nem merülhettek fel kétségei. Ebből következően a kezelési költségre vonatkozó rendelkezés tisztességtelensége nem állapítható meg. Itt utal az ítéletábra arra is, hogy a Pp. 247. § (1) bekezdése értelmében a másodfokú eljárásban főszabályként a keresetet megváltoztatni - az ott írt kivételektől eltekintve - nem lehet. Keresetváltoztatás alatt a keresetnek a per tárgyát képező elemei, vagyis a keresettel érvényesített jog, az annak alapját képező tényállás és a kereseti kérelem bármelyikének a megváltoztatását kell érteni. A felperes az elsőfokú eljárásban a kezelési költséget érintő szerződési feltétel tisztességtelenségét kizárólag arra alapította, hogy az alperesek az őket terhelő szerződéses kötelezettségüket rá kívánják hárítani, illetve nem állapítható meg, milyen valódi ellenszolgáltatás ellentételezi a kezelési költséget. Arra az elsőfokú eljárás során nem hivatkozott, hogy a kezelési költségre vonatkozó feltétel azért tisztességtelen, mert nem került átalányban meghatározásra, továbbá mert annak összege a futamidő alatt változik, ilyen tartalmú hivatkozást csak a fellebbezési eljárásban terjesztett elő. Ez utóbbi azonban új tényelőadásnak, azaz a kereset alapját képező tények megváltoztatásának minősül, a felperes azonban a másodfokú eljárásban már nem állhat elő új ténybeli és jogi alapokkal, ezért azt az ítéletábra a Pp. 235. §-ában foglaltakra figyelemmel nem vizsgálhatta.

- [36] A kifejtettekre figyelemmel az ítéltábla az elsőfokú bíróság kezelési költségre, valamint a ténytanúsítványra vonatkozó ítéleti rendelkezéseit a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.
- [37] A Pp. 24. § (1) bekezdése szerint a pertárgy értéke megállapításánál a keresettel érvényesített követelés vagy más jog értékét kell irányadónak tekinteni. A perben a felperes több - eshetőleges - kereseti kérelmet terjesztett elő, a pertárgyérték meghatározása szempontjából releváns keresethez igazodó pertárgyérték az árfolyamkockázatot rá telepítő szerződéses rendelkezés érvénytelenségéhez kapcsolódóan a még fennálló tartozása mértéke, azaz 1 141 225 Ft. Az alperesek által 2015. 04.21. napján elvégzett törvényi elszámolás adatai szerint a felperes fennálló tartozása 5 338 390 Ft. A keresetben foglaltakból kitűnően a felperes vitatta az alperesek által kimutatott tartozás fennálltát, azt a fenti összegben kérte megállapítani, így ezek alapján a pertárgy értéke e két összeg különbözete, azaz 4 197 165 Ft. A felperes fellebbezése megalapozatlannak bizonyult, ezért a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles az alperesek fellebbezési eljárásai költségei viselésére, amelynek összegét az ítéltábla a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdése és 4/A. §-a alapján állapította meg.
- [38] A felperes a fellebbezése sikertelenségére figyelemmel köteles az illetékfeljegyzési joga folytán feljegyzett fellebbezési eljárásai illeték viselésére a Pp. 78. § (1) bekezdése, valamint az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. tv. 74. § (3) bekezdése alapján alkalmazandó 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján.
- [39] Az ítéltábla a veszélyhelyzet ideje alatt érvényesülő egyes eljárásjogi intézkedésekről szóló 74/2020. (III.31.) Korm. rendelet 29. § (1) és (2) bekezdése alapján a fellebbezést tárgyaláson kívül bírálta el.

Szeged, 2020. május 19.

Dr. Béri András sk. . Lengyel Nóra sk.
a tanács elnöke előadó bíró

Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.
táblabíró